

КИЇВСЬКИЙ ОДДІЛ С.-ПЕТЕРБУРЗЬКОГО ТОВАРИСТВА
Брат. А. та Л. Лейферт. г. КИЇВ, Фундуківська, 29.
 Одрує на прокат і приймає на замовлення в г. Київ і в провінцію
МАСКАРАДНІ та ТЕАТРАЛЬНІ КОСТЮМИ
 які є у великому виборі: характерні, стильні, національні. Маються національні українські костюми.
 Адреса для листів: Київ, Фундуківська, 29, Бр. Лейферт. Для телеграм: Київ, Костюмерная Лейферт.
 5-841-1

Українські книгарні: „Київська Старина“, „Літературно-Наукового Вісника“ і крамниця „Час“.
 Звертаються до артистів-малювників і архітекторів з проханням
Зробити ЕСКИЗИ ПАВІЛЬОНА В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ
 для експонування книжок і художніх виробів на виставці. Розмір павільону має бути 4x8 саж. масштаб ескіза 2 дюйм. 1 саж. За ухвалений проект буде видано 100 (сто) карбов. Проекти просять надіслати під девізами до 28 ДЕКАБРЯ 1911 року на адресу: Київ, Безакієвська, 8, книгарня „Київської Старини“.
 Жюрі: художники: Іван Мартинюк, Бурчак, Вас. Григор'євич Кричевський і Петро Іванович Холодний.

Від контору.
 Передплатників, що хотять одержувати газету в 1912 році, прохаємо не баритись з надсиланням передплати. Відкладання передплати на останні дні Грудня (Декабря) робить неможливою для експедиції вчасну висилку передплатникам газети.

Свій на свого.
 Ще влітку, коли в Галичині прилюдно виступала клерикальна партія під назвою „християнсько-суспільного союзу“, в нашій газеті між іншим пилося: „вже сама спроба гуртування показує, що ініціатори його мають якісь надії на життя й розвиток того напрямку, з яким виступають тепер на прилюдну арену. І міркуючи поки що теоретично, не можна не додати, що під надіями цими лежать певні підвалини громадського характеру“. Згадавши про велику роль, яку відгравало в громадському житті Галичини духовенство, та про значний і тепер процент духовних осіб серед галицьких діячів, автор цитованої статті додає: „безперечно, багато з них не звратили свого теперішнього демократичного напрямку й одвернуться од того клерикалізму, яким дуть од „християнсько-суспільного союзу“, але так само безперечно, що чимало буде й таких, яким нова партія, національна своїм напрямком, здається найкращим притулком, бо опріч національних постулатів даватиме простір і їх класовим симпатіям“. Дуже спокусилися для духовних осіб оце думка—поєднати національні інтереси з своїми власними, і певна річ на цю спокусу найдужче й вважають ініціатори „християнсько-суспільного союзу“.
 І коли вони справді вважали, то тепер можна вже б з певністю говорити, що їхні сподівання не справдилися. Галицьке духовенство в масі досить холодно поставило до цієї партії, що інтереси кліра, як окремої касті, поставило на своєму прапорі. І що найхарактерніше, маємо цілу велику групу духовенства, що виступило вороже проти клерикальної партії, виходячи не з демократичних як можна б думати, принципів, а так само з клерикальних підстав. Недавній з'їзд українського духовенства у Львові, що зібрав понад 400 священників, оповістив цілу низку резолюцій—проти радикальної агітації, проти „безбожності“ націонал-демократів, проти москвофільства і православ'я з одного боку, проти католицького „душегубства“, з другого. Здавалося б, що такий з'їзд цілком стоїть на позиції „Руслана“,—отже ні: на чолі резолюцій поставлено запитання до духовенства, щоб воно не йшло на приваду „християнсько-суспільного союзу“ й не дало себе одурити нової організації.
 Коли для інших організацій, проти яких з'їзд видав свої резолюції, останні не могли бути несподіваними, бо, напр., радикали вели й ведуть завзяту боротьбу з клерикалізмом, то резолюції проти „союзу“ повинна вражати його в саме серце. „Своє своїх не познає“, мало того—свій на свого вдарив, та ще так, як не міг ударити й ворог. Як повідомляв наш львівський кореспондент, з'їзд скликано було найбільш на те, щоб визначити стосунки духовенства до „християнсько-суспільного союзу“. І коли він поставився вороже, то це вже не випадком сталося, а вийшло з певних причин громадського характеру.
 І справді такі причини показано було на самому з'їзді. „Коли польські менери (через п. Барвінського) думають, що при допомозі духовенства, яке хотять приманити християнсько-суспільним клічем, впровадити таких репрезентантів українського народу до сейму, які заключили б угоду на шко-

дупархіяльної шкільної ради єпископ Дмитрій прохає земство, щоб воно знову видавало на церковні школи не по 60, а по 120 тис. карб. на рік. При цьому єп. Дмитрій пояснюється на те, що духовенство не витрачає марно земську допомогу, а будує з неї нові школи й що ці школи коли-небудь владуться самому земству.
 Паралель між цими двома поглядами напрашується сама собою. І в Державній Раді і тут духовенство виступає в оборону церковної школи, вимагаючи, щоб і громадянство ваяло участь в її утриманні. У Державній Раді справа не мала успіху: грошей на церковну школу не дано. Чи матиме вона більший успіх у київській земстві? Це остаточно вясниться незабаром, коли збереться чергова сесія губернського земського зібрання. Але можна сказати наперед, що київське земство ледве чи схоче бути правішим од уряду. Коли голова уряду Кокочов одмовив церковній школі в допомозі, то київському земству востанє тільки піти за його прикладом.

„Оборонець“ робітників.
 Не везе в третій Думі робітничим законопроектам. Для розгляду їх була нарочито вибрана робітнича комісія. Але „робітничі комісії“ в лапках. Керував цією справою „націоналіст“ барон Тізенгаузен—капіталіст. Капіталіст в ролі оборонця робітників? Це вже зовсім по третьодумському.
 Але не в тім ще велика біда: передістателем може бути всяка освічена людина, аби тільки поставився вона безсторонньо до гнх думок, які проясляються в нарадах.
 Цього власне і не було в бароні Тізенгаузені. Він допустився такого, чого навряд чи було в якомусь парламенті: бо сказаво що ваш парламент „самобитний“.
 Цей „оборонець“ робітників отворив 14 статей законопроекту і написав їх в своїй власній редакції, а не в редакції більшості або меншості комісії.

Комісія постановила одно, барон—друге, та й до того перекутуть відповідно до своїх інтересів думки більшості і меншості, а то просто свої капіталістичні іррі перетворював в постанови комісії—мовля, так вона думає.
 Ми не спанятимемося на тім, як таке поступовання називають в щоденному житті—скажемо тільки, що вчинки барона Тізенгаузена гаряче обговорюються представниками опозиції: шукують засоби притягти його до відповідальності.
 Діяльність передістателя робітничої комісії муєсть бути запламована не лиш громадянством, але і самою Думою.

Наміри опозиції, розуміється, асудують як найбільшій похвалі, але навряд чи дійдуть вони у третій Думі до якихсь реальних наслідків: думська більшість остільки „реакційно послушна“, що навряд чи висловить осудження „оборонцеві“ робітників.
 Зірка.

Українська вечірка у Празі.
 Позавчора у Празі відбулась від улаштована українська вечірка. Ініціатором цієї вечірки належить гутешному чеському товариству: „Рускій Кружок“. Ще перед роком кружок цей був звичайним чеським товариством „любителей русского языка“ та старої Росії.
 Коли перед роком мені довелось там виступити з відчитом про положення політичних в'язнів у Сибіру—старі пани русофіли вчинили здоревеній бешкет, закладуючи референтів тенденційність та бажання дискредитувати велику російську державу.
 Але протягом року—фізіономія цього „кружка“ цілком змінилась, завдячуючи енергічним заходам нового поступового уряду, особливо ж одного росіянина з Київна. Тепер це одно з нечисленних чеських товариств, яке відкликається на всі „животрепетущія“ питання сучасної Росії, яке досить систематично завважало своїх членів в найголовніших проявах громадянського, культурного та політичного життя в Росії.

Отже коли д-р Крамарж виступив недавно з своєю відомою заявою про українську справу—„Рос. кружок“—реагував на це улаштуванням відчиту (власне двох) про Україну та українську справу. Референтом був пражський кореспондент „Ради“, який у першому відчиті—зазнаючи слухачів з основами українського питання взагалі, а потім дав огляд історичній еволюції українського народу з найдавніших часів аж до відродження. Друга частина відчиту, яка відбудеться у будучий вісторок буде присвячена історичному нарисові відродження українського народу та загальному оглядові українців в антропо-етнографічному, статистичному та культурно-соціальному боку. Відчит цей причинився до улаштування української вечірки. До Праги приїхав представник одного українського видавництва, який прийшов на цей відчит та гарно продекларував в Шевченка: „Варно пороги“, „Минають дві“, „Заповіт“, „Олеся“, „Яка краса“, „Чупринки“, „Підвишня“.
 Чудово—в справжнім естетичним зрозумінням задекларовані оді українські твори зробили колосальне вра-

жіння на присутніх з яких більшість у перше чула українську мову та бачила справжнього українця в Росії та дія яких здебільшого українців взагалі був „homo ignotus“. Особливо-ж велике враження зробила декламація Шевченкового „Заповіту“.
 Між присутніх були теж два українці з Буковини. Отже після декламації організували були ad hoc хор, який заспівав скільки українських пісень.
 Таким побитом—не мудруєвуя лукаво—та без жодних спеціальних заходів в проектованого лиш відчиту про українське питання—вийшла досить гарна та симпатична українська вечірка. Певно, що успіх цієї першої спроби—заохотить уряд „Р. К.“ до улаштування скількох таких українських вечерів, на яких українське питання буде представлено з різних сторін та становищ...
 Прага, 14—XII. 1911.
 Н. В.

Какъ быть еъ „украиновствомъ“.

Під таким гучним заголовком друкує Т. Локоть статтю в „Голосі Москви“ (ч. 277) в відповідь на доклад А. Сторожкевича „О сущности украинифильства“ і дебати в приводе цього доклада в київському клубі націоналістів, про що ми в свій час подавали докладно на сторінках „Ради“ (див. ч. 268).
 Орган октябристів в деяких подробках не сходиться з поглядами п. Лютя і виступає з приводе питання, зачепленого автором з окремою редакційною статтею.

Т. Локоть радить дати волю українському етнографічному націоналізму, бо „20-мільйонний російський народ все ж таки говорить на своїй особливій мові (наріччі), яка досить багато відрізняється від літературної російської мови. Як етнографічний зразок, українці вож так відрізняються досить яскраво від великоруської і білоруської галузі російського народу.
 Побут, звичаї, пісні, взагалі вся народна творчість в українській галузі мають проте свій особливий відбиток, стерті і знищені якийсь штучними заходами, а тим більш насильством, було б в кожному разі некорисно, а з погляду органічності і продуктивності творчості—навіть шкодяво“.

З приводе цього й редакція „Голоса Москви“ теж заявляє, що „знищені українськомовні агітації поліцейськими заходами, поки вона не зрудує на користь ідеї сепаратизму, звичайно, немає потреби“.
 Коли ж Т. Локоть пише: „можливо, що прийдесть поступитись деякими проявами чисто-етнографічного націоналізму і дати—волю українській пресі, яка сама помере, як що не буде відповідати інтересам і смакові шарокої української маси; волю „Провіт“, як що вони не поведуть пропаганди радикальних політичних і соціальних утопій і навіть волю, краще сказати—задоволення—мати приват-доцентури в місцевих університетах на українській мові по кафедрі української філології“, то орган октябристів теж згожується з п. Локтем і заявляє: „місцевий український побут, звичаї, пісні,—нехай все це буде недоторканим добром українців. Умовна воля української преси, „Провіт“ і т. виші уступки а боку загальнодержавного націоналізму—місцевому (себ-то українському), звичайно, потрібні і бажані, але до того часу, поки преса і „Провіт“ не ставлять собі завданням ідею політичного сепаратизму. З цим згоден і автор статті“.

Як бачимо з наведених цитат, і з статті п. Лютя і редакційних уваг до неї, про українську народну школу, головний пункт наших натуральних і цілком справедливих вимог, не гадається в тім, ні там ні одним словом. Очевидно, і п. Локоть, і октябристський орган вважають українську народну школу за один з сепаратистичних етапів до „самостійної України“, яка ім звичайно в кожному крокові культурного поступу українства, бо культурну самостійність його вони вважають вже за „маєшинство“, за сепаратизм.
 Цікаво це зауважити, що й Т. Локоть і орган октябристів вважає, що войовничі вигуки Меньшикових і Савенків по адресу „маєшинства“ ще надто передчасні, а Т. Локоть так просто пише: „ставити питання про галицько-руські стосунки так, як ставить його в останні часи де-яка частина національних сфер Росії, себ-то мало не вважає потрібною навіть війну з Австрією за її антиросійську політику в Галичині,—це вже надто ризикований напрямок російського націоналізму! А вже чути навіть натяки на „славную руськую армію“, як на кращий спосіб боротьби з маєшинством! Лунають вже й заклики „вступитись за братів галичан“ так, як в свій час ми асудувалися за балканських славян.
 Такі—кінець Т. Локоть—коли це необхідно потрібно буде, то славно-російське військо зуміє зробити російське державне діло. Але люди, що дійсно додержують державних поглядів, не можуть і не повинні так легко і так сміливо накласти тяжкі іспити на російське військо і на російську державу, що натерпілися недавно більше, ніж треба“.

ПО РОСІІ.
 — Жалування духовенству. Недавно в синоді почали обговорювати проект забезпечення духовенства казенним жалуванням. Теког цього проекту, що був вироблений влітку, цілком забракували. Новий проект—це тільки побажання, розробити які має Державна Дума та Рада. Синод визначив тільки мінімальні норми жалування духовенству, священникам по 600 карб. на рік, дякокам по 400 карб. і псаломщикам по 200 карбованців. Ці суми мають видавати із державного казначейства, яке буде збирати їх з парашафів, наклавши на них особливі податки. (Р. Сл.)
 — Пошрення праз женщин. Головне управління пошт і телеграфів видало інструкцію, якою значно поширює права жешчан, що служать в цьому відомстві. По цій інструкції вони можуть одержувати підвищення по службі до першого розряду і ставити на посади начальників поштових та телеграфних одділів. (Р. С.)
 — Вселюдна початкова освіта. Радянська комісія по народній освіті недавно обговорювала справу про початковій школи. Суперечки повстали з приводе статті про навчання в инородчеських школах місцевомовою. Члени комісії Годлевський та Хоминський визнавали за потрібне обмежитися для такої школи мінімумом російської мови. Проти обов'язкового навчання російськомовою в инородчеських школах говорили Ізвольський та Нарішкін. Інші члени комісії визнавали потребу навчання в инородчеських школах місцевомовою, але стояли на тому, щоб навчання провадилося в цих школах переважно російськомовою. При багаторазі виявилось, що більшість

ДЕРЖАВНА ДУМА.

Остання частина засідання 2 декабря.
 Марков 2-й визнає необхідним дати змогу кришм салдатам, утер-офіцерам і фельдфебелям виходити в офіцери.
 Воєн, на думку Маркова, будуть кращими офіцерами, ніж оті „ведоучки“, що вважають себе за освічених людей. Далі Марков жалкує, що в армії є 40.000 євреїв, а військово-міністерство гаєть час і не вживає якихсь заходів для увільнення їх з армії. Промовець висловлює упевненість, що євреї ніколи не можуть бути „чесними“ салдатами.
 Нислович, спиняючись на побажаннях Крупенського що до виключення євреїв з армії, заявляє, що євреї, які служать в армії, ніколи не відмовляються виконувати свої обов'язки, покладючись на свої релігійні переконання. Крупенський нічим не довіє, що євреї роблять школу в армії. Звертаючи увагу на статтю військової особи в військовому журналі, промовець вважає, що загалом лікарів православних було 42 відсотки, а лікарів євреїв—35. Хіба це не докажує, що євреї не відмовляються нести ті обов'язки, що лежать на них, як і на кожному російському громадянині? (Оплезки з лівого боку).
 Гучков настоєть, щоб законопроект було проведено, бо провести його—є священний обов'язок третьої Думи.
 Гр. Уваров висловлюється, щоб новий законопроект як мога менш порушував авчійське селянське життя і як мога менше обважував населення непотрібними обов'язками.
 Докладчик Протопопов прохає одкрити пораді по передачу проекта в особливу комісію, і перейти до постаєтєвого читання.
 Шингаров піддержує пораді по передачу законопроекта в особливу комісію.
 Віськовий міністр висловлюючись проти поради Шингарова, підкреслює, що й в помилкам, поміченими в новому законопроекті, все ж цей законопроект кращий за сучасний закон і через те його негайно треба прийняти.
 Звертаючись до членів Думи, міністр знов дуже просить провести законопроект яко мога скоріше, бо всі добре знають, як несподівано доводиться братись за зброю.
 Порада ставиться на голосування і одкидається більшістю 150 голосів проти 70.
 Перехід до постаєтєвого читання приймається великою більшістю.
 Голосування формули переходу, через пізній час, одкладається до слідуючого засідання—увечері.

стоїть за те, щоб російську мову в шкільних школах визнали за головну.

Про єврейських адвокатів. По мій Петербурзьким адвокатами ходять чутки про те, що міністр юстиції подав в загальне зібрання рапорт, в якому прохав поновити статтю законів, що обговорює право міністра юстиції затверджувати євреїв в званні присяжних повірених. Міністр юстиції хоче довідатись, чи не пошаряться ця стаття й на помішників присяжних повірених, яких тепер приймає в своє коло саме сословіє адвокатів.

Предвиборча агітація „союзників“. Головна рада союзу руського народу постановила послати у всі провінції явні одливи кращих своїх ораторів для участі в передвиборчій кампанії в четверту Думу. Крім того, мають випустити спеціальні відозви до народу, в яких головна рада схарактеризує діяльність найголовніших думських партій. Значайно діяльність октябристів і лівих будуть критикувати, а хвалити правих.

Всякі звістки. Шкільний комітет при синоді, повідомляючи про те, що вчителі духовних шкіл почали тікати в позад, визнає за необхідне вжити заходів, щоб запобігти цьому. Для цього комітет радить знайти нові штати, які були розглянуті на міжвідомствій нараді ще два роки тому, але до цього часу через законодавчі інституції не проведені.

Міністерство внутрішніх справ вирішило скакати з'їзд по громадському „призріванню“ не в Москві, як думали раніш, а в Петербурзі. Не бачимо однієї з причин од майбутньої передвиборчої кампанії, міністерство вирішило одстрігти з'їзд і скакати його тільки після виборів в Державну Думу.

Ціма діями в засіданні синоду буде обговорюватися питання про те, чи можна дозволити встановити внутрішню обговорення церкви на сцені.

Міністр внутрішніх справ розпорядився, щоб всі метричні записи про народження і шлюбних велось в євміадійському армяно-грегоріанському синоді державною мовою.

Маленький фельетон.

ПРО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.

(Уривок з щоденника одного батька).

„Что за комиссия, Создатель!“

А. Грибоедов.

1-е грудня. Ох, коли б хто тільки знав, як то тяжко в нашій демократичній часі виховати без усяких шкодливих впливів рідну дитину. Раніш було хлопа й на гарматній стрелбі підпукали до шпалетної дитини, а коли няня чи там покоївка поранило коло неї, то за для цього їх учено всім делікатощам. Треба, скажемо, няньці чи боїні посварити дитину, вони тільки одно слово й знають: „б'яка“. Доводить сказати: Жоржик б'яка, і дитина шоквана. А тепер!.. Царіце небова! Висувайте тільки носа в кухню, де не помирилися...

Павутина смерти.

Ми в поділунковій музиці Оголь бажавь едвали, І в тихах ноті чарівниці Життя благословляли...

А смерть байдуже в цю хвилину На рай наш позирала: Своєю отруйну павутину Вова над нами ткала...

І в гімні щасливого кохання Вилітаєв акорд розлуки: А все ж нястена мить остання, Настане час розлуки...

Я. Мамонтов.

Рамазанова ніч.

(Нарис з турецькою життям).

Поводі насувється соняця ніч і вкриває в жаним білим покровом старий мрійний Стамбул.

Ось в Ескі-Серая гримнула гармата, сповіщаючи православних про захід сонця. Раптом над сонним містом загортаються тисячі вогнів; вони горять крізь агратозавні вікна гарема, веповно миготять понад мармуровими кривими й відкидають важкі, тихі тіні на стіни буданків. Мінарети ніби підперезані довгими рядами ліхтарів, а по-над мечетями блищать величезними вогнями літерами святі слова Корана:

Биналла, Ія Галу, Ія Алл імяні!

Широкий без краю, грізний своєю одностайністю виринав Стамбул а Золотою Рогоу; від ліхтарів на тім боці затоки протяглись по хвиллях шаркі тремтять промінні. Вогні й бачі чорніють на світлому небі, та молодий місяць ледве-ледве сяє своїм серпом...

Несміло ступає наша нога по вулицях таємного города. Стамбул утворив окремих світ, затіснено-судильний. На його ґрунті від тисяч років берона бореться а Сходом; тут змішалась євнська культура а азійський варварством,—і тисячелітня боротьба, вічне кивання, невирішеність становища надають місту якийсь безсилий, втомлений колорит. Два світи, два великі світи—Схід і Захід—отрундись тут, напоїли зем-

чою куховарка й двірник: таке почувте, що хоч в домішки світ-за-очі тайкі. І нічого не відієш. Раніш було за такі речі одіюван на станю, вопівав скільки тих гарячих і одбив охоту до барвистих снів. А тепер—ти їм слово, а вони тобі десять. Та який! Так і дивись, щоб де поблизу Жоржик не опинився та не підслушав. А він у мене страшенно перепитливий: скавано—„м'ягкий віск“, що скотів, те й ліни. А чому такий дад? Во погурають хлопа, а вони й губу розпустили. [Нащо вже наша Дума третя—аристократична, вихована у воєних делікатощах, а й та заохочила хлопоманію. Якісь не-потребства просто вигадув: закон про наймання прислуги, закон про страхування робітників... Іху!.. Про правна так не добуєть, як про хлопа. Жди після цього чогось доброго. Та це незабаром наша Хавря не тільки двірником, чи фурманом, а й мені межі-очі плюватиме, оздоблюючи свої вібрки добірною лайкою. І де вона й училася!..

2 грудня. Так і знав, що не буде. Вертаючись сьогодні додому й бачу ще здаєку, як мій Юрасик воює а боюю у дворі: набере в руку свігу й кидає її межі очі. Надкожу ближче і роблюсь свідком такого діалогу:

— Юрасику, обидиш. Татові скажу, — докоряє хлопцеві бонна. — Наплювати! — відповідає любий дитя й новою сніжкою поцілює боюю в спину. — Юрасику! фі, б'яка! — А ти суча дочка! — одкажує сніжкою.

Так і прикинув на місці. — Що? що ти скавав? — убігаю мов несамовитий у хвірточку. — А ну скажи вдріг... або не треба... Де ти... хто тебе вивчав? Хто тебе вивчав, я тебе питаю? Куховарка? Двірник? Фурман?.. Геть Іх! жоб і духу Іхнього не було сьогодні ж.

— Я сам вивчився, — каже мені Юрасик. — Ви... ви аа чим доглядаєте? — акривляю мокрим рядном бонну. — Хлоп'я дою не може як слід шаркати ніжкою, цокнути заклабунами й уклонитись, а лається вивчався, як перукашья п'яна. Бонна хреститься й присягається, що ні сама вона не вчила, ні на кухню ніколи не пускала.

— Ну, а хто ж? хто ж? і де? — Здаєгає плечима. — Вхожу в горницю й розкажу дружині.

— Що б пак, — байдуже відповідає, але повертає голову од дзеркала, перед яким впримовувала на голову цілу куделью звиченого чужого волося. — Що б пак! Сам винен. Я аж підкокачив. — Як то так? — А так. Хто ж, як не ти звелів учити дитину мужичою мовою? Оя і кума каже, що не буде а того добра... — Як не буде добра? З рідної мови га не буде добра? Чам же вона гірша од нашого? Навпаки... — Ну—наваки! Де вже там навпаки! Мужика мов мужичою й буде... — Але сгивай!.. Юрасик учитьсь українською літературною мовою. — Ну вже й мови якась везаруміла домовосовська нісенітнина. І кума

каже, що це просто твої примхи, „чужацтво“, й що Юрасик далі зовсім впогується. А тепер ти й сам чув, до чого доводить тебе твоє вчтття.

— А й справді, — думаю собі, — чи не прочитав часом Юрасик чогось непевного? Може й справді залишиться геть батьківську мову: нехай вчтться, як усі діти.

Ог напасті! А я ж хотів навіть у Галичину везти його до гімназії, бо в нас, поки націоналісти дозволить рідну школу, то в Юрасика й зуби повипадають. Ні, мушу таки послухати на цей раз жінки. Та й кума не аби яка порадиця що до виховання, — кілька снів виховала й усі, слава Господеві, повиходили в люди: один інтендантом, другий офіцером по міністерству внутрішніх справ, третій інженер пугейський... Правда, а ними з усіма щось там трапилось оце недобре, а проте—„положеніє вь обществе“ мають не аби-яке..

Завтра ж звелю вчтти Юрасика так, як і всі путні люде вчть своїх дітей. Крім того, давню вже жічка гризе голову, щоб не звати його Юрасиком, а, як і раніш, Жоржиком.

Нехай буде Жоржик.

4 грудня. Зробив усе так, як і покляв собі. Всі українські книжки звелів кинути в плавку, а Юрасика вчтти російською мовою. Як камишка з серця скотилась. Навіть разом почав потужне працювати й я нашивку од був писати в Петербург до знайомого депутата листа а проектом нового закону—заборони необачним батьгам учти своїх дітей українською мовою.

Тільки що почав вже наводити приклад, до чого призводити вчтти такою неотесаною, некультурною мовою, як чую, до кабінету вийшов Жоржик.

— Можна до тебе, тат... папсі! — Ага, — думаю собі, — наказ мій виконується потроху.

— Можна, можна, моя дитино, — відповідаю хлопцеві, а сам пишу далі.

Жоржик ашарудив газетами й журналами, розглядаючи малюнки.

„Насамперед ця мова, крім шкоди, нічого не дасть молоді, — писав я. — Ви звернять тільки увагу на те, що в усім лексиконі української мови знайдеться хіба який десяток слів пристовних, які не сором вимовити при дамах, а решта—саме грубияство: „ложь“, напр., по Іхньому—брежья; „борьба“—боротьба; „испортиль“—попсувати... Фі!.. А літературна Іхня мова мало чим одрізняється од мужичої, а коли в одній слова й вирази, то це ж важка, кута мова домовосовських міркувань і до життя аж ніяк не потрібна...

— Молчи, мерзавце! тебе мало по морді біля! — тата вголубо Жоржика. — Негодій! подлець! — Господи! що ж це? — охоплюєся з крипа, озвараючись розсидано по кимнат.

— Гоните зтого негодяя, с... с... І. Повторяю, що эти господа (указывая на лѣвѣм) сплошняк злодѣи! — Кияні кияні й геть звідоці! — тупаю на Жоржика ногами. — Геть, і не смій вдріг брять до рук газети.

Хлоп'я скинуло на мене зляканий погляд, постояло яку мати і плачучи, куделью вилетіло а кабінету.

Я сів важко відпочувати.

„Дак от звідкля в мого любого Юрасика збагачується дитиний лексикон! А я на куховарку та дворника. А воно ба—„огчеть“ Державної Думи. Хм... Що ж його діяти? Чи кінчати листа до знайомого депутата, чи ні?.. Ні, мабуть, — нехай йому грець і проєктіві доумі!.. Зараз же нехай мені знову зветь хлопця Юрасиком і... от тільки шкода, що книжки спалили. Ну, та нові будуть. Нехай вчтть ся: принаймні, коли й лантиметься, то рідною мовою. До-речі на ній і слів таких важко підібрати. А ну нехай хто скаже українською мовою: „негодяй!“ — „Негодяй!“ Хе-хе-хе! Оце дак справді вже кування слів... А „Мерзавець?..“ — „Мерзотник?..“ Хе-хе-хе! ні, цього вже не прищепиш, цей „номерть не пройдець“...

Провінціал.

Од редакції.

Зважаючи на сьогоднішнє свято, роботи в друкарні не буде; через це чергове часло „Ради“ вийде в четверг, 8 декабря.

ПО УКРАЇНІ У КИЇВІ.

Високотомжественний день. Сьогодні в день тезоименства його Величества Государя Императора в Кієво-Софійському кафедральному соборі одправлено буде молебств.

В Українському клубі. Сьогодні у 6 грудня, улаштується традиційний маскарад з призами за оригінальні і національні вбрання.

Вхід на маскарад для всіх платний: для гостей і карб., для членів, учнів і постійних гостей—60 коп.

Початок о 8 годинах вечора.

У середу на черговій літературній вечірці Д. Ів. Стеценко прочитає прошеву В. Винниченка „Чорна пантера і білий ведмідь“.

Вистава українських художників. Минулої неділі відбулося останнє засідання журі, що приймало картини на виставку українських художників. У виставі беруть участь майже виключно художники а російській Україні, а Галичина-ж до цього часу не одержала ще ні одної картини од наших галицьких художників хоч вже надійшло скільки заяв про те, що вони або вийшли, або й самі привезуть свої твори.

Виставка матиме до 300 ММ живописи, архітектури й скульптури (останні два оддільно слабо представлені), які належать отим художникам: Афанасев, Валаєвський, Бурячок, Визильський, Генюк, Дробячок, Дятченко, Дятченко, Жлаха, Жук, Іжакевич, Каленя, Козальчук (†), Коввалек, Крайчик, Кричевський, Кричевський Ф., Крушевський, Кульчицька, Лецинь, Моголевський, Макушевський, Масленков, Меньшова, Омельченко, Орлов, Паламаренко, Рязанченко, Сердюк, Середя, Судомаря, Теремець, Тимошенко, Тимошук, Трипольська, Холодная, Чуруванко, Шульга, Яремко і Яремич.

Передача арени гор. театра М. Ф. Багрову Позавчора одбулось засідання

театральної комісії, на якому постановлено передати аренду городського театра М. Ф. Багрову в 1-го іюня 1913 р. по 1 іюня 1913 року, про що клопотався С. Брикін. Постанову комісії буде подано на затвердження гордуми 7 декабря.

Справа про образ Величності. Втора в ківському окружному суді розбиралась справа фастовського міщанина Ф. Поталевича, обвинуваченого за образи словами імені Государя Императора. Суд, розглянувши справу, постановив виплатити підсудного, бо визнав обвинувачення недоведеними.

Смерть земського лікаря. Вночі проти 1 декабря в с. Єзирянах, Васильківського повіту, помер від шпаного тифу, яким заразився коло хворих, земський лікар єзиряського участка Е. Вильчицький. Пожилий за недовгу службу в Васильківському повіті заслужив повагу товаришів і населення. Жінка і двоє дітей осталися без всяких засобів для життя. Жінка також застала самотнім.

Юлій проф. О. Коротнева. 9 декабря сповнається 25-літній діяльності професора ківського університету Олександра Олександровича Коротнева. Узесь цей час професор Коротнев прославив у ківському університеті. Туркману 25 літній ювілей Коротнева, як директора руської зоологічної оглядні на березі Середземного моря Вліди Франка.

Прохання т-ва поширення освіти в народі. Голова управління товариства поширення освіти в народі, заслужений професор ківської духовної академії В. Д. Завитневич звернувся у ківському губернському земському управу а проханням про допомогу товариству. В своєму проханні професор вказує, що товариство поширення освіти в народі істає а 1907 року. Діяльність товариства визаключює проєкти і виваляється в урядженю лекцій, концертів і екскурсій. Товариство провадить свою діяльність не тільки у Кієві, але і на Кієвщині: в Умані, Тальнові, Б.-Церкві, Вугулаві, Вердичеві, Черкасах і Смолі. За три роки товариство урядило 170 лекцій. В лекціях брали участь професори ківського університету і ківського политехнічного інституту: д-д Четвериков, Артемьев, Завитневич, Вагнер, Іванов, Нечаев, Перетц, Писаревський, Северцов, Тахтинський і інші. На лекції перебувало 43,929 душ. Доці товариство істаєвало на власній видадці (1 карб. 50 коп. на рік). Тепер товариству погрожує перешканиа одмовившись за браком грошей від деяких остатніх заходів. Через це т-во прохав ківського губ. земського управу видати товариству субодиді 2000 карб.

На залізничі. Служба пугі південно-західної зал. дороги заявила матеріальній службі про загоговку на весну великого числа шпал. Матеріальна служба з цього приводу звернулася до постійних поставачальників з проханням взяти на себе поставання. Це саме поражено було і нашим особам, які не надіждуть до постійних поставачальників. Поставачальники не одсукувались на цю заявля, бо останніми часами двірря ком-рагіа до матеріальної служби пропало.

Служба ознайомилась в критичному становищі. Матеріальна служба хочия раптом зупиняється, щеля починає поволі, майже непомітно, танцювати в такт переживають арабських пісень—про кохання. Турки в партері дивляться нижими очима сатуріа. Ніжно, ніжно тремтять, майже нерухоме, розкішне тіло; вібрирує біла як слонова кість кожа; руки випростуються в великих складках дамастикового костюму, сплітаючись за головою, яка тепер, високо піднята, дивиться таємничими очима кудись далеко-далеко... Автвчна ваза! Гурія в ражі! Голосніше пливе мелодія. Стегна тащирьотки згинаються, на шії блищать перлини, але ноги все стоять нерухомі, ніби прикуті до підлоги... Дак реве музика, рветься в гору, загрожує, кохає, бореться—з вичненою дошанністю рухів вабать й одмовляє дитина... Вогонь, згага кохання—ошлого кохання, щоб покрити в обіймах... Тисячі ніжних пошкитів несуться до неї, до її тіла, рівночасно благословляючи Аллаху виводити від жорстокої чарівності... Нарешті рухи скорштують, і без подоху, без одпочивку як змиа крутяться стая, тремлять живот і груди—червона хмара, хмель заволіла очі... Вихор жєствя, вітхав, неогриманого естава... Раптом, з тихим стогном, а напівзгненими очима, а блаженною ухмилкою розжвних уг, відкидаються красуня і авмірає—весело, пойдно гремять густи акорди—дівчизь разом схоплюються і а незомовно граціозно починає ритмічний танець одалеки. На устах триумфуюча ухмилка, огнєвий промінь сая а очей, під дугами густих чорних брів; руки все ще ступлені над головою. Одна дивь вараню лускає великим пальцем; друга, ліва, охоплює чорні розлучені коси—надзвичайно неапригойдний жєств, як аа східний погляд—і під прощальні акорди райська гурія зникає в пітьмі кулі.

Продавці солодощів та шербету протискаються крізь натовп і не шкодують слів для вихвалення свого краму. Гредькі „чалікарі“ та брудні обдерті „кюльганбей“ чекають слушної хвилі, щоб красти...

У вузькому провулку скільки туркеня, — звичайно а покритими обличчями; попереді їх світять чорні раби. Одна з них ступає по даєрках залізним молотком. Чуга запитання: — Кім бу? — (Хто це?). Після відповіді а трюкотом відчиняються двері, і жінка, одна по одній, заникають у темному подвіррі гарема; вони завітали до своєї приятельки на „Іфтар“.

Грає дударь, напружено видаєючи а свого мішка, такт а тактом, мовatorio мелодію. На естраді киявряі тапирьотки „синамі“ а Курдіставу Певно вона танцює шось своє рідне. Костюмі руви швидко б'ють у долоні; ніби загіпатизовані тугоюти вона на естраді в важкому повтрі киявряі. Пг капає а темної „кожі; оті ватрищеві... Брідко!

Рамазан-театр Гасана Ефенді. Сьогодні „Дочка Ката, або як веселиться король“ бездоганно виконується нашою труппою

- 1 дія: Ми можемо бачити, як веселиться король, і як батько князя.
- 2 " Бродяга а Бургундія.
- 3 " Як сини піддають батька і уводять дочку. — Збєвчєна дівчина. Помогла батька.
- 4 " Дівчина вмирає за своа кохання.
- 5 " Батько стає катом своєї рідної дочкі.

Після цієї вистави буде виконана дуже весела комедія.

Далі співатимуть: Охсеніа Гаум (*). по арабському, Нерпессіа Гаум... по турецькому.

2 вські музичні нагоди гратимуть.

* Гаум—Паві.

Дирекція просить публіку не вимагати інших пісень і не замовляти в театрі страв.

Пити пиво чи ракію забороняється! Кресті заборонено!

„Страшенно смертовбивча історія, яка мимоволі примушує сміягнатись до вагину. Виданий Вікторе Гюго, що вони зробили зтого „Le Roi s'amuse!“

Партер і ложі повні зачарованих глядачів. Коли на сцені ачочинство, серед публіки чути обурення і гнівні увати; але коли прагачена невничність нагрозжується, а ало суворо карається,—всі обличчя так і сяють сонєчаним промінням. У перервах турецькі співці беруться за музикау і немилосердно галасують на трубах і барабанах. Для їх підірпелая ціла такої важкої праці, кафельдівер,—воупереч всім заборонам Аллаху,—приносьть потайки пиво і ставать пляшки, а великою обережністю, в темному кутку. Незабаром дріжюк у смокінгу (ає без крахмального комірця) кличе співців до порядку; офіцери в партері застбають свої мушкетри, воі напружують увагу, і ось нарешті підіймається авою аванс і ми бачимо немалодсердно-жорстоку подію:

„Король“, у жовтому тріку, у карнавальному паперовому брил та з котільниковим орденом на боці витань повоює собі на естраді. Придворна „гардія“ у панцирях одягла—печєво а приведу свят—довгі чорні панчохи. Яє ось несподівано на сцені а'являється відомий нам кафельдівер—пивоносєць, тільки замість ключів у нього в руці велачезна сокира а картопу. З дикими, пекельними жєстами замахується він своєю сокирою над головою перелікавого короля, що збєвчєств його дочку... За одно вже,— для доказу своєї допору втраченої невьяности—збігає й вона—в білий нічний сорочці...

Без румяна, з розпученими розкішними чорними косами виступає на середню естраду молода вірменка в арабському вбранні. Тихо, мелодійно бреньє срібні браслети на руках і ногах. Натуральна грація її рухів надзвичайна.

Ось заграла журливу мелодію; дів-

чина раптом зупиняється, щеля починає поволі, майже непомітно, танцювати в такт переживають арабських пісень—про кохання.

Турки в партері дивляться нижими очима сатуріа.

Ніжно, ніжно тремтять, майже нерухоме, розкішне тіло; вібрирує біла як слонова кість кожа; руки випростуються в великих складках дамастикового костюму, сплітаючись за головою, яка тепер, високо піднята, дивиться таємничими очима кудись далеко-далеко... Автвчна ваза! Гурія в ражі!

Голосніше пливе мелодія. Стегна тащирьотки згинаються, на шії блищать перлини, але ноги все стоять нерухомі, ніби прикуті до підлоги...

Дак реве музика, рветься в гору, загрожує, кохає, бореться—з вичненою дошанністю рухів вабать й одмовляє дитина... Вогонь, згага кохання—ошлого кохання, щоб покрити в обіймах... Тисячі ніжних пошкитів несуться до неї, до її тіла, рівночасно благословляючи Аллаху виводити від жорстокої чарівності...

Нарешті рухи скорштують, і без подоху, без одпочивку як змиа крутяться стая, тремлять живот і груди—червона хмара, хмель заволіла очі... Вихор жєствя, вітхав, неогриманого естава... Раптом, з тихим стогном, а напівзгненими очима, а блаженною ухмилкою розжвних уг, відкидаються красуня і авмірає—весело, пойдно гремять густи акорди—дівчизь разом схоплюються і а незомовно граціозно починає ритмічний танець одалеки. На устах триумфуюча ухмилка, огнєвий промінь сая а очей, під дугами густих чорних брів; руки все ще ступлені над головою. Одна дивь вараню лускає великим пальцем; друга, ліва, охоплює чорні розлучені коси—надзвичайно неапригойдний жєств, як аа східний погляд—і під прощальні акорди райська гурія зникає в пітьмі кулі.

Глухо гуде труба, сповіщаючи православних про близький світ і про останнє сідання. Поволі гаснуть вогні. Видий туман лягає а втомлений город. На киявряках Ескі-Серая снігає жєствя оови. Скоро Аллах пошле сонце! А. Ш.

тіла виготовити шпалі, але зустріну-

Зразковий садок. Земський ін-

3 Київщина. Експропріатори. Пед-

3 Волинні. Нове земство. В Старо-

3 Поділля. Поміть. Наш кореспон-

3 Таврії. Циркуляр. Директор мелі-

3 Сутича з стражниками. Нещадно

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

оцькому проулкові. Таким чином, му-

Засідання архівної комісії. 27 но-

З пропозиції голови комісії кн.

3 Таврії. Циркуляр. Директор мелі-

Сутича з стражниками. Нещадно

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

3 Катеринославщині. Діло фальшиво-

забезпечення на можливість такої

Малярство має і може мати вплив,

Виставки ж будуть кувати худож-

Михайло Жук.

3 сучасних настроїв.

Як нікому ковалю Холодний вітерце,

На спеці мов настроїя Згоряла палючка,

Завірною ж і в Китаї Чвари, білка, хоч тівай!

Шершень.

„Недосумність по службі“.

Інспектор народних шкіл харків-

Зроблено черний ступінь... потя-

З огляду на це, земство розважи-

Хто жив на селі, то запевне знає,

І ще дивніше стає, коли пригад-

оємь та до парламенту, закладають

У нас же наші духовні пастірі

Примусова змінається з дужкою

За кордоном.

Змова проти португальської республіки.

Гніздо португальської роялісти, як

Смертна карз пасторові.

В лондонській газеті телеграфують

Револуція в Китаї.

Війня між урядовим військом і ре-

Росія і Персія.

З Тергану повідомляють, що в мед-

За кордоном.

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. Гол. Дедоліна на-

Ковфіковано останнє число „Зв’я-

Слідом за Малиновським вийдуть

НОВОЧЕРКАСЬК. Одкрився до-

ДВІНСЬК. В місцевому інтен-

СЕВАСТОПОЛЬ. Авіатор Андря-

Кавітан Яуанг, літаючи на „Фар-

ТАМБОВ. Покійний глашний ко-

КИШІНЬОВ. Конфіковано чор-

МОСКВА. Поховано артиста Вло-

Потруїлись студенти Штепа і Та-

МОСКВА. Поховано артиста Вло-

Потруїлись студенти Штепа і Та-

МОСКВА. Поховано артиста Вло-

Потруїлись студенти Штепа і Та-

МОСКВА. Поховано артиста Вло-

Потруїлись студенти Штепа і Та-

МОСКВА. Поховано артиста Вло-

20 депутатів зріклося, протестуючи

До Тергану прибувають бахтіари.

Харасані школи і інституції закрито.

Генералові Каневі наказано в Рим

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

Під Тобруком, турецькі салдати

конкурсе можуть брати участь і чужомовні фірми та винахідники.

ПАРИЖ. Міжнародне бюро соціалістичної розвідки секції всіх країн циркуляр, в якому закликає до агітації в приводе соц.-дем. фракції другої Державної Думи.

В „Вулиці“ надруковано відомості про нового провозачора Саміла Давидовича Кагана, що відіграв значну роль в справі с.-д. друго-думців.

В Бурцева є лист Богрова, якого написав він перед тим, як іти в театр 1-го септєбря. Листа цього буде надруковано в „Вулиці“. Як каже Бурцев, Богров, ще 26 августа, наміряючись убийти Кулябко, оддав певній особі три листи, де він пояснює свій вчинок тим, що хоче покінчити з невірним становищем, в яке опав у 1908 році під час арешту. Богрову погрозувала каторга, але його випущено за те, що він остав агентом.

Краськів, який завідує політичним списком в Парижі, покаркався французькій адміністрації за Бурцева, що опублікував про його деякі відомості.

КОСТЯНТИНОПОЛЬ. В громадянстві і дипломатичних сферах ідуть розмови про великі державні зміни. По городу ходять патрулі.

Література, наука, умілість і техніка.

Вийшло 27 число „Рідного Краю“. Зміст: Чуда не стало. Моя туга-вірш Л. Волошка. За що?—оповідання К. Гай Шкоди. Моя товариство-респівід М. Вандурста. Тоді, як тихий сон—вірш О. Слюсаренка. Вісті. На Україні. Українське слово в мистецтві.

Малюнки: Дівчина-полтавка. Краєвид в Києві. Зміст „Молодої України“ № 9. „Свекор“—оповідання С. Васильченка. Гуліверові подорожі (далі). Дж. Свіфта, в перекладі О. Пчялки. Гала—вірш О. Суботенко. Світославия (про вітер і Новий острів). Добра порада. Хто швидше? Котик Мурчик. Куліково болото. Вірш Кочубейвця. Загадка. Малюнок до Гулівера й інші.

Вийшло 7 число ілюстрованого дитячого часопису „Дзвінок“. Зміст: Чайка Дністрові: Як він упав.—Ів. Фрако; Легенда про св. Ніколая.—На вакаціях.—Д. О. Козак; Гардєлія: Ангел.—Бабуся: Зіма.—Всячина.—3 оповідань Шамкевича.—Праця і забава.—Переписка редакції.

Додаток для малих читачів: В. Гауф: Прагоди малого Мука. Нуся: Виярочка.

Вийшло 23—24 число часопису „Двіприві Хвилі“. Зміст: Російське письменство і українство.—Л. Жигмалю. „Горе орла“—Д. І. Яворницького. Кристалевий ліс.—Т. Р.—ка. Де-що про українську театральну справу.—М. Жукевич. Новий К. Гай Шкоди і Т. Р. Богородичне. (Сторінка в старовинах)—Т. Кравчицького. Шевченко по-білоруському.—М. Ж. З українського життя. З галицької України. Новий зашто письменства. Лист до редакції. Дописи. До малюнка. Оповідки.

Вийшло 23 число органу „Вільної організації українського учительства на Буковині“.—„Камєняри“. Зміст: О. Іванюк: Од редакції. І. Галайда: Кривда мого товариша. Кілька уваг про наше студентство. Від заряду організації. Всячина. Переписка редакції. Оголошення.

Театр і музика.

Український театр

„Гетьман Дорошенко“. В неділю в театрі Садовського пройшла у 7-й раз нова трагедія „Гетьман Дорошенко“. З огляду на те, що п'єса Старинської-Черняхівської, а ще більше—постановка ІІ в театрі Садовського—є безперечно визначне явище в житті нашого театру,—доводиться сказати ще кілька слів про цю виставу. Тим більше, що тепер, коли вже п'єсу розувано досконало, коли вже зроблено деякі одмін, або—властиво кажучи—скорочення,—про неї можна говорити спокійно, без того вичайно трохі „снисходительного“ відношення, яке завше мусить бути при оцінці прем'єри.

Од-же тепер треба визнати, що постановка „Дорошенка“—з одною з кращих постановок в бижучому сезоні і з боку зовнішнього (декорації, вбрання, меблі, та наша бутфорія), так і з боку, мовляв, внутрішнього—авсамбля, чистоти виконання, історичної гармонійності. Навіть Садовського—великого артиста—не завше можна бачити таким натхненним творцем, як в загальній ролі цієї трагедії. Він, диво, творить, а не копіює себе самого. Ті тонкі нюанси, які дає артист, є вища точка артизму, місями навіть настільки висока, що звичайній аудиторії Народного Дому вона не може бути зрозумілою. Здається, що це одна краплина—артист забуде, що він тільки „грєє“, а почуватиме себе справді живою постаттю Дорошенка, нещасного „сеганьного козака“. І не диво, що слухачі плачуть не в тих місцях, де звичайно плачуть слухачі по театрах, а тоді, коли Садовський „Дорошено переживає внутрішню драму, вразжає нею сторонніх людей, примує їх прийняти в себе ту отруту горя, яке заповняє його серце в моменти останньої розмови з жінкою, на березі Дніпра, в шатрі, перед виходом в та-

бор Самоїловича. А в тім—невільно відзначаються ці містани, бо в них більш матеріялу для артиста, од-же вся роль Дорошенка,—то суцільний вінок артистичної творчості.

З інших артистів, що не залишилися на тім місці на якому були на прем'єри, треба зазначити д. Мавиш-Федоренко, що виявила величезний ступінь майже до кінця опанувала роль. На рідкість прекароно провела вона спєну з Самоїловичем, а перед тим—спєну з перетнем.

Прекрасна Хуторна в ролі Галі, лішого партньора їй не треба, як Захарчук, в ролі її чоловіка.

Але шкода за Петляшенка: артист витав все, що дала авторка в ролі Мавєпи, але з нічого нічого не зробив. І тому постать Мавєпи не вимальовується так яскраво як би того хотілося і як-же міг би зробити д. Петляшенко.

Вангалі-ж прекрасний спектакль, вразкова вистава...

І буває часами шкода, що в самому тексті п'єси засталося ще чимало дисоонуючих дрібниць, яких не могла уникнути авторка і яких вельможливо заглядати навіть досвідченою рукою режисора.

В. Старий.

Український театр. Сьогодні в театрі М. Садовського дві вистави: вранці по зменшених цінах—„Степовий гість“ В. Гріаченка і увечері третя вистава нової веселої комедії—„Старе гніздо і молоді птахи“; комедія має успіх у публіки і дає гарні збори.

Завтра восьма вистава трагедії—„Гетьман Дорошенко“.

В четверг їде в перший раз в цьому сезоні—„Егеїда“, в якій зроблено деякі зміни, особливо в третьому акті. Роль Зевеа співає д. Черноморьє-Карлашов.

Театр „Солов'єв“. Сьогодні вранці по зменшених цінах остання вистава—„Тартюф“ Ж. Мольєра. Увечері дві п'єси: третя вистава нової комедії Л. Толстого—„От не вєє казєства“ і „Чорт“ Ф. Мольєра. Завтра—„Мечта любви“ А. Косорогова.

Городський театр. Сьогодні вранці—„Фауст“, увечері—„Евгеній Оаґінєв“. Завтра—„Камо грядєти“.

Труппа А. Дукальського. Товариство українських артистів під орудою А. Дукальського з 2 декабря розпочало свої вистави в Перягій драматичній „Брат на брата“. Т-во виставило на 2 тижні в Лубні, але мало там мали збори.

Короткий час на посаді агронома.

І.

Заколот по вищих школах, що торкався і нашого інституту, примує мене шукати роботи. Тільки де? Якої? Як би можна було б „продіяти“ у земство, у „громадську агрономичну роботу“—добре, дуже добре було б тоді, бо давно вже хотілося прикласти до життя свої знання, свої плани, мрії і перспективи. Але перед власними очима були зразки сарбига-де-кількох товаришів покуштувати громадянської праці... Зразки невдалі, і невдалі по дуже простій причині: земство не приймало...

Все ж таки, не відлячись на це, наперекір усому, рішив спробувати. Тим більш, що далеко десь, у яко-мусь кутку ховався ядїа, та ще, на мою думку, не бездіястєна. Час тепер такий, що агрономів треба—на економічний добробут сєльства, звертає увагу окрім земства—самий уряд!

І мені пощастило. В одному земстві на мое прохання виявилась така комбінація умови, що мене було прийнято.

З соловидом та трохі жалхивим хвалюваним збирався я у подорож на місце своєї посади, у рідке українське село... На другий день видано мені одкритого листа на право користування земельними кївми, дано деякі інструкції, після чого, не гаючи—я рушив у подорож.

День був яорий, соняшний. Власкучі проміння мїшалось з пилкою великого міста, котре обридло мені за його клопотливє, мало кому потрібне життя. Я підїїмався все вище і вище вгору. Наближався до лісу і в останній раз подїївсь на турботу життя: покритий смугою фабричного туману, що підїїмався з багатьох рокидань по всьому місту димарів, лїнався позадлу пуле людського життя, пригорнувсь всим тїлом до такої затуманеної великої річки. Попереду, попереду ж розляглись лїни широкополї, убогі села, моглили козачки... Великі почуття й бажання обгорнули мене, все в голові переплуталось і полетїла мрія за блажїтї хмарки просїяти долї і щастя моїй роботї.

Вївник повпав „городський“ і мєні з ним зовсім не хотїлось балакати, хоч він і авертався до мене де-кїлькє разів. Вої авосни з ним обмежились частуваннїм пїсаркою та корєтєнєм на питаннях і відповїдях. Вєсь час він щось мугикає собі, а роздїївляюсь навколо й дїївах повітрям, у котрому чудось пахнїть вухой землі.

Ось і станція. Свіжі конї. За погоняча молодий хлопєць. Його смугляве обличчя з карими добрим очима, з вивром туги якоїсь,—настроїло мене одразу до нього прихїлєно. А може і бачив на ньому те, що менї самому бажалося? Не знаю, тільки мїло та любо пройшли ми з ним непо-мітно 25 верстов до нової станції.

— Бачите ту могилу?—питає мене хлопєць.—Пова ту могилу менї трапїлось їхати саме у пївнїч і так мене було тоді налякано, що тепер ї-коли не поїду увачі!

— Чому так?—питаю.

— О пївнїч в тїєй могилї виходить козак у зброї і просїєть підвєсти його. І мене тоді просїєть. „Підожди, підожди, хлопєць, гукає, мов благає, козак“. Я і тепер не пам'ятаю, як опинївсь біля своєї хати. І не тільки я, а ті товариші, що пробїжали, бачили і чули. Ії-Вогу не брешу!“

Я не поставився до його недовїрливо. Менї самому було приємно, радісно чомусь.

— Кажуть люде, що Яворницький хоче розкопати цю могилу... А ось оця грєбля звєсьє дївочою грєблею.

— Чого ж так, що дївочою?

— А це, батє, було дїло це за часів крипацтєва,—почав він, пугив конї тихою ходою й повернувся до мене. По його сервоаному виду забїгали хмарки—агадки мїнулої, задумливо зупиняючись на деяких місцях, він розказав менї бувальщину.

Довго мовчали.

— Так ви будєте з агрономів?—припїняв він мої думки, що пливли у мїнулу та будучу дачєтєнь.

— Єє ж, з агрономів.

— А землю свою маєте?

— Ні.

— Так як же ви будєте вчать людеї хлїборобству?

Як мїг роздумав я йому. Розказав про науку, до чого вона доходить, що я не тільки їду вчать людеї, а і вчїтєсь від них...

Вїчїлєво слухав хлопєць й процес мїркуваннєя відбивався на його розумнїм обличчї.

Вже сонєце було на захїд, коли я підїїхав до свого села.

ІІ.

Широкє поле праці. Народне хвалюєчє море клопотливого життя. Щодєнна турбота, неначє безумннєя машина, наповнєне дєнь хлїбороба-працївника. Я повинєн увїйти в коло інтерєсє люднєстї, стати оєредком агрономичної для неї оєвітї.

Мєжє мого участку протїгала на 20 верстов у всі коли. 46 сєтє та сєлободєк дїїлїтьєся на тебе, гомонїєть: „агроном прихїв!“

З чого починать? Чєкати, чи їти на зустріч самому?

Доба, що стояла саме у той час мого „нїякового становища“, показала менї, що треба було робитє: хлїб стовє вєжє на передоднї живї і я рішїв їхати у село В, балакати на сєзонну тему: про „роєшувєннєя ґрунту після живї“.

Сєло В. вїбрав я через те, що хоч поперєд мене агроном і був у цьому участку, але в це саме сєло є авертєва нї разу.

Вєлика аудиторїя слухачїв чєкала лєже мене, коли я підїїхав до буднннєї школи, у якїй і влаштуєтєсь, звичайно, читаннє. Зхвалюваним почуваннєм повдєржєваєся я. Якоєс одразу винїкла думка про невідповїдїєсь мєменту моєї теми. Я рішїв одкласти її на кївнєц, а тепєр підїїти розмову про „завданнєя та ролєю агронома у допомєжє сєлянськєму завїїдуваннєю“.

Дє-кїлькє мєнїєв болєтих тєхєкєнїє сєрцїя; промїїли перед очима встєвлєнє на мєнє з усмішкою обличчє аудиторїї і... я рушїв у першу, так довго ждєну розмову.

Шановнї хлїборобї! Я прихїв до вас агрономом, допомогти вашому господарству. Я прийшов розказати про те, до чого дїїшла наука, розказати і про нову науку—агрономїчну... Я знаю, як почали хлїбороба ставити до агрономів, до тих „паннїєв“, що прихїли в городу вчїть хлїборобству тих людеї, котрї змалку дрїяють землю... і менї самому часом чудєво стає, коли я про це згадує. Але їра у те, про що дбає наука і що вона аєдбує, повертє мене на виши шлях думки...

Я рєспєндєю далї про те—дє ми вчїлїєсь, як, на якому завїїдїтї; кажу, що ми і самї прихїли вчїтїєсь до них, що пїєня дє-кїлькє лїг праці сєрєд них, ми не з такою неспєкїєстїє будємо з ними балакати і т. д. і т. д.

Загомнїли хлїбороба пїєля промови. В своїх обговорюваннєях, авернєних до них думок, аудиторїя роздїїлєлась на 8 комїтннєх частин: за агрономїю, проти неї та нейтральна.

Як би земл... Звїєно од земств... Та нї, він так правду каже... Ні, коли ти не пїє, то в рїєу не вдїїаєся, кажутє люде...

Підїїшов я до одного гуртка, що дуже жєво, з запалом розбїравсь у тому, що чує. Як-раз розмова йшла про науку, і промовляє саме молодий же чоловік, з певнїєстїє якоєс одрїзуєчє слова.

„Що там не кажитє, а згадїєте, гроєво вас, про дохторськє науку. Год 10—15 тому, крїм бабї-шєштухи нїкого й не знїлїа, а тепєр підїїтє подїївїтьєся у недїлю, або у сєреду—скїлькє народу стоїть біля больнїцї! Так само і з агрономїчною наукою будє...“

Перєрєва скїнчїлєся. Далї читаннєя на тему, з харївннєм лїхтарєм. Розмова пїєля читаннєя, котра затїгала до пїєннєї доби.

Я з цього читаннєя, так і на тих, що були пїєля, характерною рисою являєтєсь те, що з кола нєймо-вїрннєх, з смугою глухого глєзуваннєя, раз-у-раз пропонувєтєся „коварнїє питання. Напрїєкд: а скїлькє по-жєдєстє, чам і як вивєстї оєсет? (Оєсет—дє бур'їя з глєбокїм корїєм,

котрий дуже шкодїть хлїбовї і котрїй можна винїщїть лїш довгою невтомною прадею, витїгаючи корїєня руками). Або: скїлькє треба відєр води, щоб полїть пїє дєсятннє лєону?

Але поруч з цїм треба зазначити і другє вїдряднє а'їєвїщє. Напрїєкнїє розмови встєвєтєся жупкє сєлян, котрї випєредїли на цїлу голову „сєреднього“ хлїбороба. Зостєвєтєся незадоволєнїє вєжє надто популярною мовою, популярннєм пояснєннєм внутрїшнього мєханїзму життя рослїн, ґрунту і т. д. Дошукуютєся до корїєня, треба їм давїти знаннєя з чїстї науки фїзїологїї рослїн, жїтєя їх, жїтєя землї з процесамї фїзїчннємї і хїмїчннємї.

І наслідком цього—добрї авоснїє з крєдєною цїєвою частїною сєла. З цїєво ж частїною, яко з активннєм робїтннєкам, зустрічаєтєся і у нїшнїй роботї—у коопєратннєх їнстїтутїях. Тут помітєно уважлїєво, розумєє відношєннєя до свого дїла і до дїла коопєратннєво руху.

Мєнї бажалося авертєнутїєся до молодї, котра у буднннє будє прохєдїть цєй першїй етап роботи, авертєнутїєся з оповїданнєм про мої вїрїєвнєя від цїкавого, рїднєго і пєкучєго пїтаннєя. Я кажу про роботу з рїднєю мовою.

Якоєс мєнє пїєля одного читаннєя запитали:

— Ви, гєсподнїє агроном, мабутє з полтавцїєв?

— Ні, в Галїчннєх, абрєхав я.

— З якої Галїчннєї? Х ба там живуть нашї люде?

Розказав я про Галїчннє, про її становищє... і виклєжав вєлїкє здїєвуваннєя...

Першї часи народовї навїть чудєно було, що до них авертєтєся „мужїцькєю“ мовою. А далї, далї на запитаннє—якою мовою вам вїклєдати—вєї як одїєн кричєли: „нашою!“ Я не кажу про культурнє націоналєнє значїннєя роботи, коли ви у будовї фразї мїєтїє забутї і через це „новї“ словї; я маю на думцї те вїхованнє пошани рїднєї мови, котрє я оєстєво поперєду усєго в сучаснїй хвалї жїтєя, те зароджєннєя вїри у мїцє українського слова, котрє дає оєвіт їна далї вєстї борєтєбу за культурннєй рївєнь мїж чужємєннємї мовам.

Не останнє мїєцє займає умїлїєть вїклєду лекторя. Я примїтив, якє вєлїкє значїннєя має дїєцїя і швїдкїє розмови. Викорїстєвуючи „новї“ словє, треба вимовлїти їх оєоблїєво яєно, сама розмова повинна вєстїєсь поволї.

З цього приводе на мою думку дуже не шкодїло б українськїм громадєм при вїдннєх агроном, шкєлах подбати про улашувєннєя „прїмїрннєх“ розмов, з простого, зрозумїлого, для ширєкого кола сєлян, вїклєдовою мовою. Аджє вїдомо, що студєнтї-громадїєнє і балакають і працють зєдєлєнього сучасною культурною мовою. Правда, коли увїдохдїє в ширєо жїтєя, то за яєу добу призвїчєтєся до обєтавнї, але вєє це вїдлєває вєпрїємно, коли згадєєтє, що мїг приїти на роботу уже з гєтовннєм скарбєм.

Волох—50 коп., Нєстєрєнко—50 коп., К. К.—20 коп., В. К.—20 коп., А. Г.—20 коп., всєго—1 руб. 60 коп. Мірнє—3 руб., Хїльчєвськє—1 руб., Л. Жєбуньєв—3 руб.

Всього вступило 65 руб. 52 коп.

Справочний одділ.

Калєндарїє відомостї. Вївторок, 6-го дєкабрєя. Пїєт. Свєт. Мїколая Мїрнїлїєвськїє, чудотє. Імєннїє Мїого Вєлїччє. Імєраторя Мїколая ІІ.

Сєрєда, 7-го дєкабрєя. Пїєт. Св. Амвросїєя Мєлїєц, прїп. Антонїє, Нїлє Іоаннє.

Сх. оєн. 7 год. 58 хв., зах. сєн. 3 год. 58 хв. Міє настєє в 5 год. 42 хв. вєч. Театр гор. нар. доку. 6-го дєк. ранком—„Степовїй гість“, у вєчєрї—„Старе гнїздо і молодї птахи“.

7-го дєк. „Гєтєман Дорошєнко“.

Рєдактор В. Яновськїє.

Вїдавєць Є. Чїкалєжєко.

Оповістки.

ДПТСКАЯ МОЛОЧНАЯ МУКА АЛЬПИНА
ЛОЗАННА (ШВЕЙЦАРІЯ)
ЛІНІЄН МАРКА. ПОДЛІЄСЬ ГЕ ПРАДСТ С. П. Б. ГОРЬОВІЯ 33

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДИЛЬ
М. І. ДМІТРІЄВОЇ-ЛІНЧЄВСЬКОЇ
Пїєт. дєкабрє 9 год. р. до 9 г. в Пїєлєб. 30 к. вїрнє. зуб. бєлє болєз. Штєтцїє гвїєя 1 р

КАБІНЕТ ЗУБНОГО ДІЛА
Дєм'їновнїчє-Цїгурнї
Готїєнє, пїєлєбуваннєя і встєвє. штєтцїє зуб. Прїєм. 9—12, 3—6 годнє Нєєтєрїєвськє, 36.

ГОТЕЛЬ „УКРАЇНА“
вїдїєно в наймї БІМ-НАТІ по мїє. і на-дєбу, нєдєрого Буалєв-Кудр., 34

Потрїбна фрєбєлїчкє
чї лєєаґїтїчкє українкє до малєго хлопцїя. Звєртєтєся лїєтєвно, Вєд-Дорогєжцєвкє, 45. параднїй хїлє. 5-848-1

Студєнт, скїнчївшїй ком. сєрєдн. шкєлу, шукає якої нєбудє роботи; згодєнє на вїдїє. Адреса: Кїєв, Рєд. „Радї“, дєл Г. Р. 849-1

„А. Я. ЗОЛОТНИЦЬКИЙ“
Кїєв, Хрєстїян, 23, протї поч-тї, тєлєф. 386.
Купувє вєсїєнї СТАРОВИННІ РЕЧІ Платїть по нї я вїдїє і цїнї Сєрєвнї, цїєнуваннє—лїєтєвно. оєоблїєто. Там-жє купїлєя жєм-чугу й коштовнє самоцїєтє.

ХУТРА КУПУЙТЕ
тїлькє з П. Бєрмєнє Софїєвськєя д. № 4. Прїєдїно мїєно нєдєрого всєкє хутр. крєм в моднї муфтї та горєтєк. Штєборкє і окрєска вїкєн. добросєв. Цїєнє помїрнїє. Прєхожє увєнчїєтєсь.

БАНДУРИ
гарного вїрєбу довбєнїє робїть прєдєє Пєлїєвнїєвнїє.
Кїєв, Златєоустєвськє, 12, кв. 5. 12-854-1

Щє нєчувєно
КАРАКУЛЬСЬКА ШАПКА
Тїлькє за 1 р. 90 к.
3 штєтцїє. вїдн. сорту чорного або тї-сїрого каракулє на чєрн. чїстє шовкє. атлєснїй під-кїздїє. Прїє замовлєннїє вїєдє обєєг голови. Вїєснє. влєжє. плат. бєз зєвзтєку. За пєрєє. та уплєкє. в їєт. прїєрєхоє. 55 к., в Сїбїр 85 коп. Прїє замовлєннїє 3-х шєлок пєрєєдєє за нашє кошт. Як нєподєб. повєрт. грошї цїєлєком. Адрес: „Русськєо проїєздовствє“ Бїлєстєк 4. 828

В Курському
окрємїє МЄНЄ РАДІЄ продаютьєся в кїєвннєму кїєвннєму „СКУРКА“. Там-жє продєютьєся українськїє кїєвннє, журнєлє, лїєтєвнїє карткїє і почтовїй шєдїєр з прїєтєтам українськїєх дїєчїє і шєвомнїчннєкїє.

Продається стіл
роботи Г. Овчинця, зроблений з сухого дуба.
Годен для контори, ведлового. Спати в конторі „Раді“ у Семена.

Пам'ятайте! що на свята для ПОДАРУНКІВ потрібно купувати ГОДИННИКІВ, золоті, діамантові, срібні та мідні, а також в магазині **Клавдія Сергійовича Рогинського** через те, що власник купуючи крам з перших рук і за готівку має можливість продавати ДЕШЕВШІЕ вивихи.
№ 89. Олександрівська. Телефон 20-95.
856

Подарунки

ДО РІЗДВЯНИХ СВЯТ.
Білизна чоловіча, дамська та дитяча. Білизна столова та спальна. Дорожні речі, ковдри, пледи. Хустки на голову, на шию, носові. Фуфайки, підтанки, шарпетки, чухли, гамаші. Хутрові шапки, кумфи, горжетки. Бриді. Обуття справжнє американське. Галстуки, підтанки, рукавички, духи.

С.-Петербурзька фабрика білизни та галстуків

Р. М. ГЕРШМАНА

Прорізна 2, тел. 282.

Поставки: О-ва потреби. слуг. ю.-з. ж. д. Київськ. Офіцерськ. Економ. О-ва. Київськ. О-ва. Взаємном. слуг. в кредиті. інституцій. 1857-1

Білизна х-ра **СГЕРА**, телі фуфайки, кашоони, кашми, куртки верболожчі й інші. Рукавички, хустки оренбур. і пухові й інші. Дитячі ватні пальта, костюми, шапки.
Жіночі спіднички, жакети, кашор і блузки в'язані й інші. Для хворих ревматизмом спец. кашми, кашо, і інші. Спортивні светри, шарфи, шапки.

Спец. магазин чесько-російськ. мовяз. в'язалы **Г. В. Андрле**
Київ, В.Васильківська, 10.
Магазин відділів на мас.

НОВИЙ ВОДЕВІЛЬ **„По Мюлеру“**. ОЛЕКСАНДРЕНКА.
Уже продается в кинигарні: В.Возодимирська, 28, Безаївська, 8 і Театральна пл. 48.

Ще небувало! **Каракульська шапка** тільки за 2 карб.

з шпунт. виш. сорту, чорного або т. сір. каракули на чорні чисто шовков. атлас. відклад. При замов. вказувати обсяг голови. Висид. наз. плат. без завданья за перес. та впаков. в ящик прирах. 55 к., в Сибір 95 к. При заповненні 3-х шап. пер. за наш кош. Які. ведлоб. поверт. гроші цілком.
Адр. Бѣлосток, Т-ву Бѣло-отокскій Експорт, Г. Р. 5-851-Г

ВЕРХНЯ СПІДНИЦЯ за 2 руб. 45 коп.

Довко зшитя. по останній моді верхня спідниця, з шерст. вивох. рису, трико, всьм'я. темн. кольор., поцідков. гудик та шовк. шпур. Сиди. крап. сорту за 2 р. 75 к., 3 р 2 шпур. Висид. по почт. з вака. плат. без завданья. Як не впаков., гроші повертає. Про сімю завзач. міру: дозвину та обхват пояса 3-х перес. додає. 55 к.; при випуску заравом 3-х спідн. пересидка на наш кошт. Адр.: Лодзь, фірма „Аквратность“. рок. 18-72

УКРАЇНСЬКИЙ ХЛІБОРОБСЬКИЙ ЧАСОПИС „РІЛЛЯ“

Виходить двічі на місяць книжками, дає багачько практичних статей про хліборобство, про селянське хазяйство, гургування, закони, ціни на хліб. Багато малюнків, відповідей на запитання, порад. Хто випише тепер—має всі №№ з 1-го. Рік починається з ноября. Ціна на рік—2 карб., 1/2 року—1 карб.
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Київ, Тургенівська, 9
Ред.-видавец А. АРХИПЕНКО.

У Херсоні

книжно-газетний „Початок“ (Рішець-кіюск вуз., почт. ящ. № 444). Приймає передплату на „Раді“ по цінах редакції з видавом на вить що-місячним.
Тут же всі новини української літератури.

ПОВСТЯННИКИ

міщого виробу з справжньої і Поляркової шерсті виготовляються по першому замовленню чоловічі за шару 2 р. Дамські 1 р. 80 к. і дитячі 1 р. 20 к. За пересилом та упаковку прирах. 35 к. В Сибір 55 к. При заповненні 3-х або більше пар пересика за наш кошт. При заповненні просимо вказувати розмір. Адресувати прохачмо: Бѣлосток фірма „Бѣлостокскій Експорт“, Г. Р. 5-840-1

П. А. ГОМОЛЯКА
ОБУВ І ВОЯЖНІ РЕЧІ
ПЕРЕВЕДЕНО Хрещатик, 45. Телефон 13-49.

ОТКРИТА ПОДПИСКА на 1912 г. на иллюстрированный, литературный, научный, общественно-политический журнал.

„МІРЪ“

Редакция ставитъ своею задачею ознакомить читателей со всѣми новѣйшими успѣхами и тенденциями въ наукѣ, искусствѣ, литературѣ и общественной жизни. Къ сотрудничеству въ журналѣ „Міръ“ привлечены лучшія литературныя и научныя силы. Программа журнала: I. Бельетристика. II. Наука и техника. III. Искусства. IV. Общественно-политическій отдѣлъ. V. Критика и библиографія. VI. Приложенія научныя сочиненія.
Въ 1912 году всѣ подписчики журнала „Міръ“ получатъ:
12 №№ богато иллюстрированного журнала „Міръ“ и слѣдующія капитальныя роскошныя издания съ многочисленными иллюстраціями. 2) Большіе тома съ атласомъ, содержащимъ свыше 2000 иллюстрацій. Происхождение и развитие человѣка. Профессора К. Гюнтера. Переводъ подъ редакціей М. В. Моворусскаго. Это прекрасное сочиненіе, удостоившееся лестныхъ отзывовъ прессы всего міра, въ увлекательной и популярной формѣ излагаетъ и освѣщаетъ одинъ изъ наиболее живучихъ вопросовъ современности: происхождение и развитие человѣка. Эту книгу можно назвать украшеніемъ каждой библіотеки. 4) Большіе тома съ 1980 иллюстраціями и 132 таблицами. Иллюстрированная всемірная история (о.ъ древнѣйшихъ временъ до нашихъ дней). Профессоры С. Видмана, П. Фишера и В. Фельтена.
Популярное, столь-же ясное, какъ и живое, изложеніе исторіи всѣхъ народовъ стоитъ на высотѣ современной науки. Иллюстрированная Всемирная История представляетъ живой интересъ для всякой семьи, для каждаго учителя, священника, чиновника, офицера, политика, — короче для всѣхъ, кто желаетъ ознакомиться съ дѣлами и мыслями величайшихъ и выдающихся людей всѣхъ временъ и народовъ. Всѣ важнѣйшія событія, произведенія искусства и культуры изображены въ картинахъ. 3) Большіе тома съ многочисленными иллюстраціями. История цивилизаціи въ средніе вѣка. Генри-Чарльзъ-Ли. Переводъ подъ редакціей Л. Л. Богущевскаго. История этихъ страшныхъ временъ, написанная знаменитымъ ученымъ, читается съ захватывающимъ интересомъ; въ книгѣ гравірованіи снимки съ рѣдкихъ гравюръ, воскрешающіе трагическіе образы прошлаго.
УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ на журналъ „Міръ“ въ 1912 году, со всѣми приложеніями, съ доставкою и пересиломъ на годъ 8 руб., на 1/2 года 4 руб., на 1/4 года 2 руб. При коллективной подпискѣ разныхъ Обществъ и Учрежденій дѣлается 10% скидка.
Адресъ редакціи и конторы журнала „Міръ“: С.-Петербургъ, Лиговская, 47.
Издатель В. Л. Богущевскій. Редакторъ Л. Л. Богущевскій.

ОТКРИТА ПОДПИСКА на 1912 годъ на общепедагогическій журналъ для учителей и дѣятелей по народному образованію

„Русская Школа“

28-й годъ изданія.
Программа журнала: Общіе вопросы образованія и воспитанія. Реформа школы. Экспериментальная педагогика, психологія, школьная гігіена. Методика преподаванія разл. предметовъ. Исторія школы. Обзоры новѣйшихъ теченій въ области разныхъ наукъ. Дѣятельность госуд. и обществ. учреждений по народному образованію (Госуд. Думы, земствъ и пр.). Народное образованіе заграничей. Низшая и средняя школа въ Россіи. Вопросы національной школы разл. народовъ Россіи. Женское образованіе. Профессиональное образованіе. Вышшнее образованіе.
Кромѣ статей по означенной программѣ, журналъ даетъ слѣдующіе постоянные отдѣлы: 1) Экспериментальная педагогика, подъ ред. А. П. Нечаева и Н. Е. Румянцевъ. 2) Критика и библиографія, обзоры педагогическихъ и дѣтскихъ журналовъ. 3) Хроника общаго и професс. образованія въ Россіи и заграничій. 4) Хроника бібліотечнаго дѣла и вышшнего образованія. 5) Разныя извѣстія. 6) Новости литературныя. 7) Новѣйшія права, распоряженія и законод. постановленія.
Въ журналѣ принимаютъ участіе: И. Аленинцевъ, Х. Д. Алчевскій, Ц. П. Балгалонъ, проф. И. Водуинъ-де-Куртена, Н. Боренкій-Бергфельдъ, Н. Бочкаревъ, Э. Вахтерова, В. П. Вахтеровъ, проф. В. Вейнбергъ, д-ръ А. Владимірскій, Ч. Вітринскій, проф. И. Гревсъ, проф. А. Грушевскій, Л. Я. Гуревичъ, А. Гуревичъ, Евг. Елачичъ, проф. П. Заболотскій, С. Золотаревъ, Г. Г. Зорендрей, Н. Н. Юрданскій, П. О. Каптеревъ, проф. Н. И. Каревъ, В. Келтула, чл. Г. Думъ Им. Клажевъ, проф. Н. М. Клиповичъ, Н. И. Коробко, проф. И. Лапшинъ, проф. А. Лазурскій, Э. Ф. Лесгафтъ, проф. Т. Локотъ, П. Г. Мижуйевъ, А. Мезіеръ, проф. А. Музыченко, проф. А. П. Нечаевъ, М. Новорусскій, Ф. Ф. Ольденбургъ, Л. Орманскій, А. Н. Острогорскій, проф. А. Л. Погодинъ, д-ръ В. Рахмановъ, Б. Райковъ, Г. Рокочъ, прив.-доц. Г. И. Россолмо, Н. А. Рубакинъ, Н. Е. Румянцевъ, С. Ф. Русова, С. И. Сазоновъ, С. С. Серруке, Н. М. Соколовъ, М. М. Соловьевъ, А. Стаховичъ, чл. Г. Дувы І. Титовъ, Н. Томиллинъ, М. Тростниковъ, Г. Г. Туминъ, В. А. Флеровъ, А. П. Флеровъ, проф. Г. В. Хлопинъ, В. Чарноулскій, В. Чернышевъ, Н. В. Чеховъ, С. И. Шохоръ-Тропскій, кн. Д. И. Шаховской, А. Явмирскій и др.
„Русская Школа“ выходитъ ежемѣсячно книжками, не менѣе 15 печ. листовъ. Подписная цѣна: въ СПб. безъ дост.—семь р., съ дост.—7 р. 50 коп., для иногородн.—восемь руб.; заграничу—десять руб. въ годъ. Для сельскихъ учителей, выписыв. журналъ за свой счетъ—шесть руб. въ годъ съ разсрочкою (при подпискѣ—3 и кѣ 1 июля—3). Городамъ и земствамъ, выписыв. не менѣе 10 экз., утупка въ 15%. Книжн. магазинамъ за комиссію 5% съ год. цѣны. Подписка съ разсрочкой и уступкой только въ конторѣ редакціи (СПб., Лиговская, д. 1).
Редакторъ-издатель Я. Я. Гуревичъ.

Принимается подписка на ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЙ профессиональный и общественно-педагогическій журналъ

НАРОДНЫЙ УЧИТЕЛЬ

Съ 1912 г. журналъ б. выходитъ ЕЖЕНЕДѢЛЬНО, кромѣ двухъ лѣтнихъ мѣсяцевъ—юня и июля.
Въ журналѣ участвуютъ выдающіе дѣятели по народному образованію.
Въ составѣ сотрудничковъ вошли: И. С. Абрамовъ, В. А. Аванзіровъ, Я. С. Артѣховъ, А. П. Аткасовъ, гр. Вобрицкая, проф. А. К. Вязодинъ, И. П. Вязодинскій, В. П. и Э. О. Вахтеровы, А. Г. Вязловъ, А. Ф. Волошинъ, Д. И. Дорошенко, И. Я. Дрилахъ, Я. И. Душечкинъ, С. А. Ефремовъ, Э. О. Жаровъ, Е. А. Звягичевъ, Я. Ф. Зеленъ-свѣць, С. А. Золотаревъ, А. Е. Иващенко, А. П. Иващенко, В. В. Кирильковъ, В. С. Костроміана, М. А. Крылова, К. Ф. Лебедінецъ, С. И. Лисенко, А. Л. Лотинъ, П. Д. Лубенець, Т. Г. Лубенець, Н. А. Малиновскій, С. П. Мельниковъ, Ф. П. Матушевскій, А. Б. П. Трищевъ, А. Н. Пропперъ, д-ръ Г. И. Ростовцевъ, С. С. Радчикъ, вр. М. П. Рашковичъ, Н. Е. Румянцевъ, Л. Н. Рутценъ, С. Ф. Русова, И. Н. Сахаровъ, Н. А. Скворцовъ, В. В. Симоновскій, В. Е. Сырѣчковскій, О. Н. Смирновъ, С. О. Сироилово, В. Н. Твердохлѣбовъ, д-ръ П. П. Тутышкинъ, Г. А. Фальборкъ, С. В. Хатуевскій, Н. В. Чеховъ, Е. Г. Шольцъ, М. Л. Цитронъ и др. Всюду собственные корреспонденты. Живая связь съ народными учителямъ и земскимъ дѣятелями. Разнообразныя иллюстраціи.
Постоянные отдѣлы журнала: I. Вопросы народнаго образованія въ Государственной Думѣ. II. Въ учительскихъ обществахъ. III. Хроника народнаго образованія. IV. Изъ жизни заграничной школы. V. Народное образованіе въ земствѣхъ и городахъ. VI. Вышшнее образованіе. VII. Среди педагогическихъ журналовъ. VIII. Сообщенія съ мѣст. IX. Новости педагогической, учебной, дѣтской и народнои литературы. X. Справочныя свѣдѣнія по народному образованію. XI. Въ помощь самообразованію. XII. Среди книгъ (библиографія). XIII. Школьная практика. XIV. Писма въ редакцію. XV. Почтовый ящикъ. Въ 1912 г. всѣ годовыя подписчики получатъ бесплатно два приложенія: 1) Календарь-Справочникъ на 1911-12 годъ—уч. годъ (въ двухъ частяхъ 92+354 стр.), составлен. редакторомъ журн. О. Н. Смирновымъ. 2) Портретъ Л. Н. Толстого. Подписная цѣна: на годъ—3 руб., на полгода—2 руб. съ приложеніемъ „Календаря-Справочника“. Допускается разсрочка: при подпискѣ—2 руб. и кѣ 1-му мая—1 руб. Подписавшіеся до января получатъ №№ за декабрь ВЕЗПЛАТНО. Подписку адресуйте: Москва, В. Дмитрова, 26, журналу „Народный Учитель“.
Редакторъ О. Н. Смирновъ. Издательница Л. П. Смирнова.

В Украинську труппу Івана Курбського, що грає зараз у м. Володимир-Волинскіи ПОТРІВУЮТЬСЯ: артистка, на другі співочі ролі, хористи й хористки 7843 1

В УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ
Київ, Вєваківська № 8.
Подю
Стефанко—ОПОВІДАННЯ. Ц. 70 коп.
На крашчому папері Ц. 85 коп.
С. Гринченко. ЯКО НАМ ТРЕБА ШКОЛИ Ц. 4 к.ш.
НАРОДНІ ВЧИТЕЛІ І ВКРАЇНСЬКА ШКОЛА Ц. 5 коп.
П. Свєтос. ПІД СТЕЛІМИ ДУМІ Ц. 40 коп.
Д. Мордовець. КОЗАКИ І МОРЕ Ц. 5 коп.
В ДЕРЖАВНІ ДУМІ Ц. 15 коп.
А. Конощенко. ДО ІСТОРІ ЗЕМСЬКОЇ ШКОЛИ НА ХЕРСОНШИНІ Ц. 32-78

СВОБОДА
політична, просвітна і господарська часопись. Виходить кожного тижня в четверг рано. Для Росії на рік коштує 4 рублі. Редактор Л-р Вол. Бачинскій. Адр. редакції: „Свобода“, Австрія, Львів, Ринков, ч. 10, II поверх. Oesterreich. 0-58-21

Съ 1 ноября ОТКРИТА ПОДПИСКА на 1912 г. на политическую, экономическую и литературно-общественную газету

„ПОДОЛЬСЬКІЯ ИЗВѢСТІЯ“
виходящую въ Камениѣ.Под. ежедневно. Годъ изданія ВТОРОЙ.
„Подольскія Извѣстія“—единственный въ край безпартійный органъ, который въ равной мѣрѣ обслуживаетъ интересы всѣхъ населенія, безъ различія національности, удѣляя самое серьезное вниманіе мѣстнымъ вопросамъ. Газета обслуживаетъ всю Подолью и сѣверную Бессарабію (хотинскій, соросскій и бѣльскій уѣзды).
Условія подписки: Городской: 1 годъ—6 руб., 6 мѣс.—3 руб. 50 к., 3 мѣс.—2 р., 1 мѣс.—75 к. Иногородней: 1 годъ—7 руб., 6 мѣс.—4 руб., 3 мѣс.—2 руб. 50 к., 1 мѣс.—1 руб. Лица, вносящія полную годовую подписную плату за 1912 годъ, будутъ получать газету до 1-го января БЕЗПЛАТНО. Всѣ годовыя и полугодовыя подписчики получатъ бесплатно ХУДОЖЕСТВЕННУЮ ФОТОТИПИЮ, общій видъ г. Камениа в крашкѣхъ. Премія будетъ разослана въ февралѣ 1912 года.

Открыта подписка на 1912 годъ на журналъ для матерей и воспитательницъ

ДОШКОЛЬНОЕ ВОСПИТАНІЕ

съ приложеніями занятій для дѣтей.
ПРОГРАММА ЖУРНАЛА: 1) Пропаганда идей дошкольнаго воспитанія, особенно народныхъ дѣтскихъ садиковъ, и обмѣненіе послѣднихъ со школой. 2) Психологія дѣтства и экспериментальная педагогика. 3) Теорія и практика дѣтскаго сада: образцы уроковъ, бесѣдъ, игръ, работъ, шпєенъ и т. п. 4) Гигіена дѣтскаго возраста и физическое воспитаніе дѣтей. 5) Критика и библиографія. Обзоръ русскихъ и иностранныхъ журналовъ. 6) Педагогическая хроника. 7) Писма въ редакцію. 8) Объясненія.
Въ журналѣ принимаютъ участіе: А. К. Люкинъ, академ. В. М. Бехтеревъ, Ц. П. Балгалонъ, М. В. Вєвобразова, А. В. Брегоская, К. Н. Венцель, Н. А. Вукотичъ, докторъ А. В. Владимірскій, З. С. Вєвєкина, А. С. Дараганъ, А. В. Жекулпа, Е. П. Зальсская, Н. Н. Зайцева, О. Я. Иконникова, П. Ф. Каптеревъ, Е. Н. Камкадинова, докторъ И. И. Карієнко, Л. В. Кириєнко, Е. П. Ковалевскій, В. С. Костроміана, М. В. Лебедова, Н. Д. Лубенець, Т. Г. Лубенець, А. Ф. Музыченко, Н. В. Натанъ, М. О. Петеревъ, В. К. Пого, С. Ф. Русова, Е. Н. Сазновская, М. Х. Свєтлицкая, профессоръ И. А. Сикорскій, А. С. Симоновичъ, И. М. Стешино, М. А. Свєнцкая, М. И. Страхова, Л. П. Товстоногъ, Е. А. Толмачевская, Г. А. Фальборкъ, М. Н. Фанкальштейнъ, В. А. Флеровъ, Е. М. Чарноулская, В. И. Чарноулскій, М. А. Чехова, Н. В. Чеховъ, врачъ Е. Н. Яницкая, Э. В. Яновская, Ю. И. Ярошвичъ и др.
Журналъ будетъ выходить 9 разъ въ годъ (включеніе лѣтнихъ мѣсяцевъ журналъ не вых.одитъ). Въ каждомъ № журнала будетъ по менѣе 2-хъ печатныхъ листовъ. Подписная цѣна: 2 рубля 50 коп. въ годъ. Цѣна отдѣльнаго № въ розничной продажѣ 30 коп.— |—Подписка принимается: въ конторѣ редакціи (Київ, Стрѣльцкая, 4, кв. 3) и въ магазинѣ „Дошкольное Воспитаніе“ (Київ, Фундуквєвская, 10).
Изданіе Киевскаго общества народныхъ дѣтскихъ садиковъ. Редакторъ Н. Д. Лубенець.

Об'єднаний Комітет по збудуванню пам'ятника Т. Г. Шевченкові

ОПОВІЩАЄ
Третій Міжнародній Конкурс

на утворення ескіза пам'ятника Тарасові Григоровичу Шевченкові, що має бути збудований у Києві.
Премія призначена в 3000 карб.
Ескізи на конкурс мають бути прислані до 3 годъ. дня 20 декабря ст. ст. 1912 року.
Докладну програму конкурса можна одержати в об'єднанім комітеті (Київська Городська Управа) або прочитати в журналі „Зодчий“, що надрукував повну програму. р.-437-57

ОТКРИТА ПОДПИСКА на 1912 годъ на ежедневную, литературно-политическую и общественно-экономическую газету

„Майкопская Газета“

Газета издається по програмѣ большіхъ краевыхъ газетъ. Обращая строгое вниманіе на полноту свѣдѣній изъ всѣхъ областей общественно-политической жизни—внутренней и внѣшней—„Майкопская Газета“ ставитъ своей главной задачей обслуживаніе интересовъ всего Кубанскаго края и является газетой прогрессивнаго направленія. Газета имѣетъ собственныхъ корреспондентовъ: въ С.-Петербургѣ, Москвѣ, Киевѣ, Харьковѣ, Екатеринбургѣ, Армавирѣ, Ваку, Парижѣ, Санъ-Франциско и др. крупныхъ столичныхъ и торгово-промышленныхъ городахъ какъ въ Россіи, такъ и за границей.
Особое вниманіе удѣлено вопросамъ нефтепромышленности въ Майкопскомъ районѣ. Газета имѣетъ отдѣленіе въ центрѣ Майкопскаго нефтепромышленнаго района—ст. Апшеронской.
ВЪ ГАЗЕТѢ ПРИНИМАЮТЬ УЧАСТІЕ:
Составъ редакціи: А. В. Гаджибековъ, Э. Т. Коноваловъ (Н. Е. Додаевъ), И. И. Лузинъ (Эль). И. П. Муратовъ (Р. Сѣверовъ), Г. К. Новиковъ (Ребусъ) и М. М. Сумцовъ (Ал. Стоцаровъ). Постоянные сотрудники: А. А. Бодянский, К. А. Добротворскій, Н. Зацфинъ, Н. Зиченко, Магомедъ бекъ-Хаджетлаше, М. Е. Селивановскій (Рязанскій), А. Трифоновичъ, А. А. Фильцевъ, Георгій Чаловъ, Георгій Цаголовъ, ниж. Юшкинъ и др.
Подписная плата на 1 годъ—6 р., на 6 мѣс.—3 р. 50 к., на 3 мѣс.—2 р., на 1 мѣс.—70 к. Отдѣльный номеръ 5 коп.
Контора и редакція: г. МАЙКОПЪ, Кубанскаго области.
Редакторъ-Издатель А. В. Гаджибековъ.